Spis treści

Słowo wstępne 9

Arkadiusz Babczuk: Miękkie ograniczenia budżetowe jednostek samorządu terytorialnego 11
Grażyna Borys: Świadectwa pochodzenia jako instrument wspierający kogenerację 26
Martina Černíková: The Most Considerable Changes of the Tax Legislation in the Context of the Public Budgets Stabilization in the Czech Republic 35
Jarosław Dziuba: Wykorzystanie przychodów zwrotnych w gospodarce finansowej powiatów w Polsce 41
Andrzej Koza: Wsparcie ze środków publicznych przedsiębiorczości bezrobotnych osób niepełnosprawnych 53
Damian Kubiak: Zmiany na rynku pracowniczych programów emerytalnych w Polsce 62
Alina Majczyna: Rola Funduszu Dopłat w realizacji programów dopłat do kredytów mieszkaniowych 72
Martina Prskavcová: Tax Policy in Taiwan (Republic of China) 82
Ivana Šimíková: Mundell-Fleming Model and Maastrichts Fiscal Convergence Criteria: Fiscal and Budgetary Stabilization Need in the Context of EMU 91
Jana Šmídová: Is Contemporary Tax Book in the Czech Republic Really Tax Book? 96
Melania Bąk: Wartości niematerialne i prawne w aspekcie prawa bilansowego i podatkowego oraz Międzynarodowych Standardów Rachunkowości..... 102
Zdeněk Brabec: The Financial Evalutation of the Capital Project (Construction of the Minibike Circuit) 118
Šárka Čechlovská: Project Finance – an Alternative Method of Corporate Financing 127
Marketa Dubová, Helena Jáčová, Marie Šimonová: Analysis of E-learning Materials Benefits of Course „Selected Problems of Financial Management" for Different Target Groups of Users 132
Olga Hasprová: Comparison of Selected Items of Company and Insurance Company's Liabilities Balance Sheets 150
Josef Horák: Development of Czech Accounting from the End of 19th Century until the Present Time 156
Radana Hojná: Costing and Its Usage in Product Management 162
Helena Jáčová: Assessment of Suitability of Selected Indicators for Specification of Economically Depressed Areas in the Liberec Region 169
Joanna Kogut: Wpływ zmian projektu ustawy o rachunkowości na rachunkowość jednostek gospodarczych 182
Olga Malíková: Leases of the Asset and its Depreciation – Differences in Reporting under the Czech Legislation and Standards IFRS 195

Šárka Nováková: Economic Aspects of the Ecological Risks Assessment of the Industrial Accident 205
Magdalena Swacha-Lech: Istota finansów behawioralnych 211
Jacek Adamek: PLS i jego odwzorowanie w produktach bankowości islamskiej na przykładzie kontraktu *musharakah* 221
Elżbieta Hajduga: Przeglad uwarunkowań rozwoju działalności reasekuracyjnej w Polsce 232
Alicja Janusz: Ekonomiczne przesłanki tworzenia sieci bezpieczeństwa pośredników finansowych 241
Wojciech Krawiec: Realizacja polityki inwestycyjnej polskich funduszy nieruchomości 252
Robert Kurek: Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładu ubezpieczeń – nowe podejście w Solvency II 265
Teresa Orzeszko: Zasady funkcjonowania rezerw na straty kredytowe w argentyńskich bankach 273
Beata Owczarczyk: Analiza porównawcza rozwoju działalności bancassurance we Francji, w Niemczech i w Polsce 289
Agnieszka Ostalecka: Metody przezwyciężania kryzysu azjatyckiego – wybrane aspekty 300
Małgorzata Solarz: Upadłość konsumencka w wybranych krajach 311

Summaries

Arkadiusz Babczuk: Soft Budget Constraints in Municipalities 25
Grażyna Borys: Certificates of Origin as the Cogeneration Supporting Instrument 34
Martina Černíková: Istotne zmiany w prawie podatkowym w kontekście stabilizacji budżetu Republiki Czeskiej 40
Jarosław Dziuba: Implementation of Recovered Revenues in Financial Economy of Districts in Poland 52
Andrzej Koza: The Public Funds for Support of Self-employment Among Handicapped Persons 61
Damian Kubiak: Changes on the Employee Pension Programs' Market in Poland 71
Alina Majczyna: The Meaning of Subsidy Fund in Financial Programmes to Support National Housing 81
Martina Prskavcová: Polityka podatkowa na Tajwanie (Republika Chińska) 89
Ivana Šimíková: Model Mundella-Fleminga oraz fiskalne kryteria konwergencji z Maastricht: potrzeba stabilizacji fiskalnej EMU 95
Jana Šmídová: Czy współczesna książka podatkowa w Republice Czeskiej jest rzeczywiscie książką podatkową? 101
Melania Bąk: Intangible Assets in View of Balance and Tax Law and International Accounting Standards 116
Zdeněk Brabec: Finansowa ocena projektu kapitałowego (konstrukcja toru do minimotocykli) 126

Šárka Čechlovská: Finansowanie projektowe jako alternatywna metoda finansowania przedsiębiorstwa 131
Marketa Dubova, Helena Jacova, Marie Simonova: Analiza korzyści materiałów kursu e-learning „Wybrane problemy zarzadzania finansowego dla różnych grup docelowych użytkowników” 149
Olga Hasprová: Porównanie wybranych elementów pasywów bilansów przedsiębiorstwa i firmy ubezpieczeniowej 155
Josef Horák: Rozwój rachunkowości w Czechach od końca XIX wieku do czasów obecnych 161
Radana Hojná: Kalkulacja kosztów i jej wykorzystanie w zarządzaniu produktem 168
Helena Jáčová: Ocena stosowności wybranych czynników do wyodrębnienia regionów słabiej rozwiniętych w regionie Liberca 181
Joanna Kogut: The Influence of Changes in Accountancy Act Draft on the Accountancy of Business Entities 194
Olga Malíková: Leasing aktywów i ich amortyzacja – różnice w sprawozdawczości według ustawodawstwa czeskiego i standardów IFRS 204
Šárka Nováková: Ekonomiczne aspekty pomiaru ryzyka ekologicznego wypadków przemysłowych 210
Magdalena Swacha-Lech: The Essence of the Behavioural Finance 220
Jacek Adamek: Profit and Loss Sharing and its Representation in Islamic Banking Products Based on the Example of *Musharakah* Contract 231
Elżbieta Hajduga: A Review of Reinsurance Development Causations in Poland 240
Alicja Janusz: Economic Indications for Creating Safety Networks of Financial Intermediaries 251
Wojciech Krawiec: The Realization of Investment Policy of the Polish Investment Fund 264
Robert Kurek: Technical-Insurance Provisions of an Insurance Company – New Attitude in Solvency II 272
Teresa Orzeszko: Loan Loss Provisioning in Argentinean Banks 288
Beata Owczarczyk: Comparative Analysis of the Development of Bancassurance Activity in France, Germany, and in Poland 299
Agnieszka Ostalecka: The Methods of Asian Crisis Overcoming – Chosen Aspects 310
Małgorzata Solarz: Consumer Insolvency in Selected Countries 322

PRACE NAUKOWE UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO WE WROCŁAWIU
Nr 16 2008
Finanse i rachunkowość – teoria i praktyka

Andrzej Koza

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

WSPARCIE ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH PRZEDSIĘBIORCZOŚCI BEZROBOTNYCH OSÓB NIEPEŁNOSPARWNYCH

1. Wstęp

Państwo, realizując swoje cele społeczne, powinno wspierać grupy społeczne szczególnie podatne na wykluczenie z życia społecznego i zawodowego. Do grona tych osób bez wątpienia można zaliczyć bezrobotne osoby niepełnosprawne.

Osoby bezrobotne posiadające różnego typu dysfunkcje swoje bezrobocie przeżywają szczególnie dotkliwie. U tych osób, oprócz negatywnych odczuć wynikających z pozostawania bez pracy, pojawia się równocześnie świadomość ograniczenia w różnych sferach aktywności i niemożność skutecznego konkurowania na rynku pracy z osobami pełnosprawnymi. Niepełnosprawność ta nie ogranicza się tylko do sfery pracy, lecz wiąże się z trudnościami w sferze nauki, organizacji życia codziennego, a w wielu wypadkach prowadzi również do degradacji społecznej i szczególnie niskiego statusu ekonomicznego.

W społeczeństwach krajów Unii Europejskiej ok. 15% populacji to osoby niepełnosprawne. W naszym kraju ten wskaźnik jest na podobnym poziomie, przy czym w ostatnich kilkunastu latach widoczny jest przyrost liczby ludności określa-

jącej siebie jako osoby niepełnosprawne[1]. W 1988 r. liczba osób niepełnosprawnych wynosiła 3735,5 tys., czyli 9,9% ludności kraju. Narodowy Spis Powszechny Ludności przeprowadzony w 2002 r. ustalił liczbę osób niepełnosprawnych w Polsce na poziomie 5456,7 tys., co stanowiło 14,3% ludności kraju. Oznacza to, że co siódmy mieszkaniec naszego kraju był osobą niepełnosprawną lub za taką się uważał. W stosunku do 1988 r., kiedy to przeprowadzono poprzedni spis ludności Polski, liczba ta wzrosła o 1721,2 tys. osób, tj. prawie o połowę (46,1%). Zbiorowość osób niepełnosprawnych z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością liczyła 4450,1 tys. osób, co oznacza wzrost o 36,6% w porównaniu z rokiem 1988.

Przeprowadzone przez GUS na przełomie listopada i grudnia 2004 r. badania stanu zdrowia ludności Polski wskazują na ciągły wzrost liczby osób niepełnosprawnych w naszym kraju. Zgodnie z nimi pod koniec 2004 r. żyło w Polsce 6200 tys. osób niepełnosprawnych, z tego ponad 4800 tys. z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością. Jak z tych zestawień wynika, niepełnosprawność dotyczy coraz większej liczby ludności Polski i urasta do jednego z najważniejszych problemów społeczno-ekonomicznych w naszym kraju.

Celem niniejszego artykułu jest poddanie analizie i ocenie funkcjonujących w Polsce rozwiązań prawnych, mających wesprzeć bezrobotne osoby niepełnosprawne w poszukiwaniu samozatrudnienia jako formy wyjścia z bezrobocia.

Przedmiotem analizy i oceny są wprowadzone w życie zmiany przepisów wykonawczych do ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych[2]. Autor podjął próbę wskazania na zagrożenia dla wsparcia aktywności gospodarczej osób niepełnosprawnych, jakie niosą ze sobą wprowadzone znowelizowane przepisy prawne.

2. Aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych w Polsce w latach 2002-2006

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę bardzo zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności oraz cech wyznaczających ich potrzeby i ograniczających możliwości samodzielnego zaspokojenia tych potrzeb. Powoduje to konieczność różnicowania i indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób. Cechą wspólną tej subpopulacji jest niska samoocena, niewielka aktywność

[1] W Polsce status osoby niepełnosprawnej ustala się poprzez prawne nabycie statusu w drodze orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, wydawanego przez zespoły ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności, oraz orzeczenia lekarskiego, wydawanego przez lekarza orzekającego dla celów rentowych. W niektórych badaniach statystycznych przyjmuje się również za osoby niepełnosprawne osoby, które same określają się jako niepełnosprawne, pomimo braku prawnego orzeczenia. Taką metodologię stosuje się m.in. przy okazji narodowych spisów powszechnych ludności.

[2] DzU z 1997 nr 123, poz. 776, z późn. zm.

społeczna, znaczne bezrobocie i trudności w przełamywaniu barier, szczególnie w zakresie podejmowania ryzyka prowadzenia przedsiębiorstw na własny rachunek.

Jak pokazują badania aktywności ekonomicznej ludności, osoby niepełnosprawne cechuje niska aktywność ekonomiczna (tab. 1). Współczynnik aktywności zawodowej tej subpopulacji wyraźnie się obniżał w ostatnich latach – od 17,3% w roku 2002 do 15% w roku 2006 (tab. 1). Oznacza to, że zaledwie co szósta osoba niepełnosprawna w wieku 15 lat i więcej pracuje lub jest bezrobotna, czyli jest aktywna zawodowo. Należy tutaj wspomnieć, iż w tym okresie wśród ogółu ludności co drugi obywatel w wieku 15 lat i więcej zaliczany był do aktywnych zawodowo (współczynnik aktywności zawodowej wynosił powyżej 50%[3]).

Tabela 1. Aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych według BAEL w Polsce w latach 2002-2006

Lata (stan na koniec IV kwartału)	Niepełnosprawni ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia
		ogółem	pracujący	bezrobotni			
	w tys.					w %	
2002	4235	733	611	122	3502	17,3	14,4
2003	4155	678	576	102	3477	16,3	13,9
2004	4118	671	545	126	3447	16,3	13,2
2005	4021	642	515	127	3379	16,0	12,8
2006	3806	571	481	90	3235	15,0	12,6

Źródło: opracowanie własne na postawie: Aktywność ekonomiczna ludności Polski w IV kwartale 2003 roku, tab. 6.1, GUS, Warszawa, 2004, s. 59. Aktywność ekonomiczna ludności Polski w IV kwartale 2004 roku, tab. 6.1, GUS, Warszawa, 2005, s. 131, Aktywność ekonomiczna ludności Polski w IV kwartale 2005 roku, tab. 6.1, GUS, Warszawa, 2006, s. 143, Aktywność ekonomiczna ludności Polski w IV kwartale 2006 roku, tab. 6.1, GUS, Warszawa, 2007, s. 135.

Przyczyn tak dużych dysproporcji w zakresie aktywności ekonomicznej ogółu ludności i osób niepełnosprawnych jest z pewnością wiele. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć samą ułomność (dysfunkcje psychiczne i fizyczne), która uniemożliwiała podjęcie próby zatrudnienia lub zniechęcała te osoby do pojawienia się na rynku pracy. Inną przyczyną, niejako powiązaną z kalectwem, jest nierozwiązany ciągle w naszym kraju problem barier architektonicznych i barier w komunikowaniu się. Szereg osób niepełnosprawnych stara się pojawić lub wrócić na rynek pracy. Jednakże z powodu braku odpowiednio przystosowanych miejsc pracy, niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych środków komunika-

[3] Źródło: opracowanie własne na postawie: Aktywność ekonomiczna ludności Polski w IV kwartale 2002 r., tab. 6.3. GUS, Warszawa 2003, s. 58, Aktywność ekonomiczna ludności Polski w IV kwartale 2003 r., tab. 6.3, GUS, Warszawa 2004, s. 62. Aktywność ekonomiczna ludności Polski w IV kwartale 2005 roku, tab. 1, GUS, Warszawa 2006, s. 50. Aktywność ekonomiczna ludności Polski w IV kwartale 2006 r., tab. 1, GUS, Warszawa 2007, s. 24.

cji miejskiej i wszechobecnych barier architektonicznych, starania te z czasem zanikają. Brakuje też atrakcyjnych i odpowiednich do oczekiwań tych osób ofert pracy, co nie stymuluje wzrostu zainteresowania podjęciem zatrudnienia poza chronionym rynkiem pracy[4].

Jedną z cech charakterystycznych osób niepełnosprawnych jest wyraźna zależność ich postaw na rynku pracy od stopnia niepełnosprawności. Osoby w największym stopniu dotknięte kalectwem, tj. ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, wykazują równocześnie najmniejszą aktywność zawodową (tab. 2).

Tabela 2. Aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych ze względu na stopień niepełnosprawności według BAEL w Polsce w IV kw. 2006 r.

Stopień niepełno-sprawności	Osoby niepełnosprawne						
	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia
		razem	pracujący	bezrobotni			
	w tys.					w %	
Ogółem	3806	571	481	90	3235	15,0	12,6
Znaczny	923	38	32	7	886	4,1	3,5
Umiarko-wany	1370	180	154	26	1190	13,1	11,2
Lekki	1513	353	296	57	1160	23,3	19,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, http://www.mpips.gov.pl/index.php?gid=702.

Osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności charakteryzowały się przeszło siedmiokrotnie niższą aktywnością w zakresie poszukiwania zatrudnienia niż osoby najmniej upośledzone, tj. z lekkim stopniem niepełnosprawności. Osoby te również częściej pozostają bierne wobec rynku pracy. Jedynie co dwudziesta ósma osoba ze znacznym stopniem niepełnosprawności pracuje, ze średnim stopniem – co dziewiąta, a w grupie najlżej upośledzonych osób – co piąta.

Zasadne jest więc pobudzanie aktywnych postaw ekonomicznych, zwłaszcza w grupie osób niepełnosprawnych o największym stopniu kalectwa. Konieczne jest jednak lepsze dostosowanie instrumentów pobudzających aktywne postawy na rynku pracy do indywidualnych predyspozycji osób niepełnosprawnych.

Jednym z takich sposobów jest stworzenie korzystnych warunków prawnych i

[4] Pomimo stosowania od kilku lat dotacji do zatrudnienia osób na tzw. otwartym rynku pracy – nawet w 100% kosztów płacowych (60% starosta powiatowy, a kolejne 40% ze strony Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, po zgłoszeniu zatrudnienia bezrobotnej osoby niepełnosprawnej do systemu obsługi dofinansowań, prowadzonego przez Fundusz), głównym miejscem pracy tych osób są wciąż zakłady pracy chronionej.

finansowych do samozatrudnienia, czyli założenia własnej firmy. Jest to szczególnie atrakcyjna forma, biorąc pod uwagę możliwości pracy w domu, swobodne kształtowanie czasu pracy i możliwość otrzymania finansowego wsparcia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)[5].

3. Zasady wsparcia finansowego samozatrudnienia bezrobotnych osób niepełnosprawnych

Wsparcie samozatrudnienia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) jest realizowane praktycznie od początku istnienia Funduszu, tj. od 1991 r. Dotychczas samozatrudnienie osób niepełnosprawnych realizowane było dzięki środkom Funduszu przyznawanym w formie nisko oprocentowanej pożyczki. Maksymalna kwota przyznawanej pożyczki nie mogła być większa niż równowartość trzydziestokrotnego miesięcznego wynagrodzenia podawanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego dla celów emerytalnych i rentowych.

Przepisy regulujące zasady udzielania pożyczek na rozpoczęcie działalności na własny rachunek przez bezrobotne osoby niepełnosprawne były kilkakrotnie zmieniane. Ostatnia zmiana zasad przyznawania tego typu wsparcia przedsiębiorczości osób niepełnosprawnych została dokonana w listopadzie 2007 r. Weszło bowiem w życie rozporządzenie ministra pracy i polityki społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie przyznania osobie niepełnosprawnej środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej[6].

Nowe przepisy regulują warunki, tryb przyznawania oraz formy zabezpieczenia zwrotu środków otrzymanych z PFRON na założenie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. Rozporządzenie uszczegóławia przepisy art. 12a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

Według znowelizowanych w listopadzie 2007 r. przepisów, środki finansowe w postaci dotacji[7] na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie po raz pierwszy wkładu do spółdzielni socjalnej może uzyskać każdy, kto zarówno na dzień złożenia wniosku, jak i na dzień jej przyznania spełnia łącznie trzy warunki:

- legitymuje się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem traktowanym na równi z takim orzeczeniem,

[5] Powołany do życia na mocy Ustawy z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnieniu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, DzU 1991 nr 46, poz. 201 z późn. zm.

[6] DzU nr 194, poz. 1403.

[7] Co prawda w rozporządzeniu z 17 października 2007 r. nie stosuje się sformułowania „dotacja", lecz w praktyce wspomniana pomoc finansowa taką właściwość posiada.

- jest zarejestrowany w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny lub poszukujący pracy i nie pozostaje w zatrudnieniu,
- nigdy nie otrzymał środków publicznych (w tym z PFRON i Funduszu Pracy) na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w jakiejkolwiek formie (np. pożyczki czy dotacji).

Maksymalną wysokość środków możliwych do otrzymania z Funduszu na ww. cel określono na poziomie piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia, co daje kwotę 40551,15 zł[8]. Środki przyznaje starosta właściwy ze względu na miejsce zarejestrowania wnioskodawcy jako osoby bezrobotnej albo poszukującej pracy. Rozpatrywaniem i przygotowaniem dokumentacji niezbędnej do podpisania umowy pożyczki zajmuje się powiatowy urząd pracy podlegający staroście.

Warunkiem otrzymania wsparcia jest złożenie do powiatowego urzędu pracy wniosku, w którym należy wykazać dane ewidencyjne wnioskodawcy, numer rachunku bankowego i informację o wnioskowanej kwocie. Do wniosku należy również dołączyć informacje pozwalające na ocenę wniosku, np. o rodzaju planowanej działalności, przewidywanych efektach ekonomicznych prowadzenia działalności. Należy wpisać ogólne informacje na ten temat, w tym planowany adres prowadzenia działalności oraz ewentualną wzmiankę o załączeniu biznesplanu. Należy dołączyć również zestawienie wydatków, na pokrycie których mają zostać przeznaczone środki, oraz informację o proponowanej formie zabezpieczenia ewentualnego zwrotu środków.

Istotną cechą tego znowelizowanego instrumentu aktywizacji osób niepełnosprawnych jest konieczność prowadzenia działalności gospodarczej przez 24 miesiące, licząc od daty otrzymania dotacji, pod rygorem zwrotu całości otrzymanych środków wraz z ustawowymi odsetkami, w terminie do trzech miesięcy od daty otrzymania wezwania do ich zwrotu.

Negatywne rozpatrzenie wniosku musi zostać pisemnie uzasadnione, a może nastąpić wyłącznie w przypadkach związanych z zasadami gospodarowania środkami publicznymi, przepisach dotyczących pomocy publicznej, tj. na przykład wówczas, gdy: przedsięwzięcie nie daje szansy powodzenia, wnioskodawca nie ma wystarczających uprawnień i kwalifikacji do czynności, którymi ma się zajmować w ramach prowadzenia działalności, suma pochodzących z różnych źródeł środków własnych wnioskodawcy i wnioskowanych środków nie będzie wystarczająca do rozpoczęcia działalności lub wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej oraz gdy brakuje środków PFRON przeznaczonych na ten cel.

Szczególnie ta ostatnia przyczyna odmowy zawarcia umowy o dofinansowanie wzbudza emocje, zwłaszcza w obliczu znacznych kwot wydawanych przez

[8] Zgodnie z Komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 17 listopada 2007 r., przeciętne wynagrodzenie w gospodarce w III kwartale 2007 r. wyniosło 2703,41 zł. Monitor Polski nr 85, poz. 920.

PFRON na cele niezwiązane z rehabilitacją osób niepełnosprawnych i problemów z niską aktywnością na rynku pracy osób niepełnosprawnych.

Na krytykę zasługuje również mechanizm planowania i rozdysponowania środków PFRON na aktywne działania na rynku pracy, szczególnie na dotowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Proces ten jest bowiem realizowany z reguły w pierwszym półroczu, bez właściwego rozpoznania zainteresowania poszczególnymi instrumentami ze strony bezrobotnych osób niepełnosprawnych. W efekcie pod koniec roku umowy nie są zawierane z braku środków, pomimo zainteresowania tym instrumentem osób niepełnosprawnych. W takim wypadku przenoszenie na następny rok terminu podpisania umów może zniechęcić wnioskodawców do kilkumiesięcznego oczekiwania bez gwarancji otrzymania środków.

Znacznie mniej popularną formą wsparcia działalności gospodarczej osób niepełnosprawnych jest dofinansowanie do oprocentowania kredytów bankowych. Osoba niepełnosprawna, która nie osiągnęła wieku emerytalnego, prowadząca działalność gospodarczą albo własne lub dzierżawione gospodarstwo rolne, może otrzymać ze środków PFRON dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności, jeżeli: nie korzystała z pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej czy też rolniczej lub taka pożyczka została spłacona albo w całości umorzona. Instrument ten w praktyce okazuje się mało atrakcyjny finansowo, o czym świadczą niewielkie kwoty wydatkowane na ten cel z PFRON[9].

4. Refundacja wydatków na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą

Do końca 2007 r. osoby niepełnosprawne prowadzące firmy na własny rachunek musiały opłacać co miesiąc składkę na ubezpieczenia zdrowotne w wysokości 189,95 zł. Z dniem 1 stycznia 2008 r. ciąży na tych przedsiębiorcach zdecydowanie większy obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne[10]. Obowiązują bowiem nowe zasady opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przez osoby niepełnosprawne prowadzące własne firmy. Osoby te są zobigowane do opłacenia składek: emerytalnych, rentowych, wypadkowych i zdrowotnych oraz na Fundusz Pracy. Równocześnie umożliwia się wystąpienie tym osobom do PFRON o częściową refundację kosztów tych składek. Fundusz ma refundować składki na ubezpieczenia społeczne w części dotyczącej składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Niepełnosprawny prowadzący działalność gospodarczą może otrzymać

[9] Według danych PFRON w latach 2003-2004 r. udzielono 64 dofinansowań na kwotę łączną 115,7 tys. zł, a w latach 2005-2006 124 dofinansowania na kwotę 366 tys. zł.

[10] Na mocy Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych (DzU nr 240, poz. 1754) – wchodzi w życie od 1 stycznia 2008 r.

refundację składek po złożeniu w PFRON odpowiedniego wniosku wraz z informacją o podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, opłacanych składkach i stopniu niepełnosprawności. Jak się szacuje, pomimo częściowej refundacji wydatków na ubezpieczenia społeczne z PFRON, obciążenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne będą większe niż dotychczas, co nie stanowi zachęty do otwierania i prowadzenia biznesu przez osoby niepełnosprawne.

5. Zakończenie

Trudności przedsiębiorców, zwłaszcza prowadzących mikroprzedsiębiorstwa, z pozyskaniem wsparcia finansowego niezbędnego do założenia firmy i utrzymania jej na rynku są powszechnie znane. Stąd każda forma i kwota finansowego wsparcia jest dla nich bardzo ważna. Pod tym względem niepełnosprawni przedsiębiorcy wymagają szczególnego wsparcia i troski ze strony rządu, instytucji państwowych, których zadaniem jest stymulowanie aktywnych postaw tych osób oraz przeciwdziałanie ich społecznemu wykluczeniu.

Prowadzona dotychczas polityka państwa na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych obejmowała również wsparcie finansowe samozatrudnienia osób niepełnosprawnych, poprzez udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności bezrobotnym lub poszukującym zatrudnienia osobom niepełnosprawnym, zarejestrowanym w urzędach pracy. Ponadto udzielano dofinansowania do oprocentowania kredytów bankowych, zaciągniętych w związku z prowadzoną przez te osoby działalnością gospodarczą. Taki cel miały również szczególnie atrakcyjne zasady obciążenia osób niepełnosprawnych prowadzących własne firmy składkami na ubezpieczenia społeczne. Tak korzystne warunki funkcjonowania przedsiębiorstw osób niepełnosprawnych mają głębokie uzasadnienie w postaci niezwykle niskiej aktywności zawodowej tej grupy społecznej. Podjęcie szczególnych działań aktywizujących te osoby wydaje się być bezsporne i jest powszechne w wielu cywilizowanych krajach. Tym bardziej zaskakujące i trudne do wytłumaczenia jest ograniczanie zbioru działań wspierających przedsiębiorczość bezrobotnych osób niepełnosprawnych, które obserwuje się w ostatnim czasie w Polsce. Zamiana pożyczki w wysokości trzydziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia na dotację o połowę niższą, zwracaną w całości wraz z odsetkami w przypadku niepowodzenia biznesu, wzrost obciążeń przedsiębiorców będących osobami niepełnosprawnymi składkami na ubezpieczenia społeczne – te działania wydają się być niezgodne z trendami obserwowanymi w innych krajach Unii Europejskiej. Nie chodzi tu oczywiście o ograniczanie wsparcia finansowego, traktowanego jako pomoc publiczna, niezgodnego z zasadami wspólnego rynku[11], lecz o ograniczanie stosowa-

[11] Wsparcie przedsiębiorców, będących osobami niepełnosprawnymi, ze środków PFRON realizowane jest jako pomoc *de minimis*, co daje szerokie możliwości jej stosowania (z wyjątkiem wsparcia przedsiębiorstw transportowych i eksportu).

nia lub całkowite eliminowanie instrumentów, które są powszechnie stosowane w innych krajach członkowskich.

Obecnie obserwowane zjawiska na rynku pracy są pozytywne, lecz wysoki wzrost gospodarczy, generujący miejsca pracy, nie będzie trwał w nieskończoność. Stąd już teraz konieczne jest rozważenie i przygotowanie działań, pozwalających ochronić osoby niepełnosprawne przed negatywnymi konsekwencjami zmian w gospodarce. Natomiast likwidacja bądź ograniczanie wsparcia grup społecznych podatnych na wykluczenie z życia ekonomicznego i społecznego nie jest dobrym krokiem.

THE PUBLIC FUNDS FOR SUPPORT OF SELF-EMPLOYMENT AMONG HANDICAPPED PERSONS

Summary

Handicapped persons belong to social groups, that are at risk of social exclusion. The disabled are often unemployed and they need the state's special support. Subsidizing self-employment is one of the methods of activation unemployed handicapped persons. This instrument was introduced in November 2007 instead of business beginning loans.